

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

Porevizijsko poročilo

Popravilni ukrepi Vlade Republike Slovenije, Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter SODO, systemskega operaterja distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor

POSLANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

**Porevizijsko poročilo
Popravljalni ukrepi Vlade Republike Slovenije,
Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter
SODO, systemskega operaterja distribucijskega
omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor**

Številka: 321-3/2012/90

Ljubljana, 25. novembra 2014

1. UVOD

V revizijskem poročilu o smotnosti izvedbe popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012, št. 321-3/2012/75 z dne 22. 4. 2014, je Računsko sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: računsko sodišče) ocenilo, da ravnanje revidirancev pri izvedbi popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja (v nadaljevanju: GJS SODO) ni bilo uspešno in učinkovito.

Ker vse razkrite nesmotnosti niso bile odpravljene med revizijo, je računsko sodišče od Vlade Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada), Ministrstva za infrastrukturo in prostor¹ ter SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor (v nadaljevanju: družba SODO) zahtevalo predložitev odzivnega poročila.

Vlada², Ministrstvo za infrastrukturo in prostor³ ter družba SODO⁴ so v predpisanem roku 90 dni računskemu sodišču predložili odzivna poročila. V odzivnih poročilih, ki so jih s podpisom in pečatom potrdili namestnica generalne sekretarke vlade⁵, Samo Omerzel, minister za infrastrukturo in prostor v obdobju priprave odzivnega poročila, ter mag. Matjaž Vodusek, direktor družbe SODO, so predstavljeni popravljalni ukrepi. V porevizijskem postopku smo pregledali odzivno poročilo ter preizkusili verodostojnost in zadovoljivost izkazanih popravljalnih ukrepov.

V tem poročilu:

- predstavljamo nesmotnosti, ki so bile razkrite v revizijskem poročilu in so zahtevale ukrepanje,
- povzemamo popravljalne ukrepe in
- izrekamo mnenje o zadovoljivosti popravljalnih ukrepov.

¹ Na podlagi 3. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 65/14) Ministrstvo za infrastrukturo in prostor z dnem 6. 9. 2014 nadaljuje z delom kot Ministrstvo za infrastrukturo z delovnim področjem Ministrstva za infrastrukturo in prostor, razen delovnega področja prostora in stanovanjske politike, kot ju določa 38. člen Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05, 48/09, 21/12, 47/13, 12/14).

² Dopis, št. 00602-2/2013/15 z dne 22. 7. 2014.

³ Dopis, št. 360-199/2013/13-00911290 z dne 17. 7. 2014.

⁴ Dopis, št. SODO-522/14 z dne 15. 7. 2014.

⁵ Mag. Miranda Groff Ferjančič po pooblastilu generalne sekretarke vlade, št. 02003-19/2013/1 z dne 22. 7. 2013.

2. NESMOTRNOSTI IN POPRAVLJALNI UKREPI

2.1 Vlada Republike Slovenije

2.1.1 Ureditev lastništva distribucijskih podjetij v strateških dokumentih

2.1.1.1 Opis nesmotrnosti

V točkah 2.1.1.1 in 2.1.2.3 revizijskega poročila je navedeno, da vlada ni sprejela strateškega dokumenta, s katerim bi na strateški ravni opredelila predvideno ureditev in način izvajanja GJS SODO, določila cilje in usmeritve izvajanja GJS SODO, ukrepe za doseg ciljev ter nadzor glede doseganja ciljev. V strateških dokumentih o upravljanju s finančnimi naložbami države pa niso upoštevani predvideni ukrepi za pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih od manjšinskih lastnikov. V sektorski politiki za področje energetike so namreč distribucijska podjetja opredeljena kot strateške naložbe države, v katerih mora Republika Slovenija povečevati svoj solastniški delež in do leta 2020 postati edina lastnica teh družb. V sektorski politiki za področje energetike je še navedeno, da je treba po izčlenitvi tržnih od omrežnih dejavnosti v distribucijskih podjetjih s solastniškim deležem v teh podjetjih dokapitalizirati družbo SODO. V klasifikaciji naložb so distribucijska podjetja sicer opredeljena kot strateške naložbe države, vendar klasifikacija naložb ne sledi opredeljenim zavezam iz načrta aktivnosti in sektorske politike za področje energetike v delu, ki se nanaša na pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih.

Računsko sodišče je od vlade zahtevalo izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za sprejem strateškega dokumenta, s katerim bo opredelila lastništvo v distribucijskih podjetjih, ki bo usklajeno s strategijo upravljanja finančnih naložb Slovenskega državnega holdinga.

2.1.1.2 Izkazani popravljalni ukrep

Vlada je v odzivnem poročilu navedla, da se je z novim Energetskim zakonom⁶ (v nadaljevanju: EZ-1) nekoliko spremenil koncept strateških dokumentov za področje energetike. Po novem vlada na podlagi 23. člena EZ-1 predlaga, Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljevanju: državni zbor) pa z resolucijo sprejme Energetski koncept Slovenije. Ta bo krajši, konceptualni dokument, ki se bo obnavljal vsakih deset let.

⁶ Uradni list RS, št. 17/14.

Ministrstvo, pristojno za energijo, v enem letu po sprejemu Energetskega koncepta Slovenije, izdela predlog Državnega razvojnega energetskega načrta, ki je okvirni načrt naložb v energetske infrastrukturo za obdobje, na katero se nanaša Energetski koncept Slovenije. Državni razvojni energetski načrt sprejme vlada. Ta dokument bo po vsebini podoben dosedanemu Nacionalnemu energetskega programu, a njegovo spreminjanje bo prožnejše, kar bo omogočalo hitrejše prilagajanje dejanskim razmeram v energetiki.

Poleg tega vlada skladno z Zakonom o Slovenskem državnem holdingu⁷ (v nadaljevanju: ZSDH-1) na podlagi predloga Slovenskega državnega holdinga pripravi predlog strategije upravljanja naložb in ga predloži v sprejem državnemu zboru.

To so trije strateški dokumenti, v katerih je treba konceptualno opredeliti ureditev in način izvajanja GJS SODO, določiti cilje in usmeritve izvajanja GJS SODO, ukrepe za doseganje ciljev ter nadzor glede doseganja ciljev. Oba strateška dokumenta za področje energetike pripravi Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, strategijo upravljanja naložb pa pripravi Ministrstvo za finance. Vsi predlogi morajo biti medresorsko usklajeni.

Vlada bo vse tri strateške dokumente izdelala do konca leta 2016, najprej strategijo upravljanja naložb in Energetski koncept Slovenije. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je že začelo z izvajanjem aktivnosti za izdelavo študije, ki bo podlaga za pripravo Energetskega koncepta Slovenije. Vlada bo Energetski koncept Slovenije predvidoma sprejela v letu 2015, Državni razvojni energetski načrt pa v roku enega leta po sprejemu Energetskega koncepta Slovenije. Strategija upravljanja naložb bi glede na rok v ZSDH-1 morala biti sprejeta do konca 2014. Vlada je kot odgovorno osebo za izvedbo popravljanih ukrepov navedla predsednika vlade.

2.1.1.3 Ocena popravljalnega ukrepa

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Vlada je začela z izvedbo aktivnosti za pripravo strateških dokumentov, kot jih določata EZ-1 in ZSDH-1. Vlada je začela z izvedbo aktivnosti, ki bodo podlaga za pripravo Energetskega koncepta Slovenije. Po sprejemu Energetskega koncepta Slovenije bo v roku, ki ga določa EZ-1, pripravljen tudi Državni razvojni energetski načrt. Prav tako je vlada začela z aktivnostmi za pripravo predloga strategije upravljanja naložb, kot to določa ZSDH-1. V teh treh strateških dokumentih bo opredeljeno tudi lastništvo države v distribucijskih podjetjih.

2.2 Ministrstvo za infrastrukturo in prostor

2.2.1 Opredelitev ureditve in načina izvajanja GJS SODO v strateških dokumentih

2.2.1.1 Opis nesmotnosti

V točki 2.1.1.1 revizijskega poročila je navedeno, da vlada ni sprejela strateškega dokumenta, s katerim bi na strateški ravni opredelila predvideno ureditev in način izvajanja GJS SODO, določila cilje in usmeritve

⁷ Uradni list RS, št. 25/14.

izvajanja GJS SODO, ukrepe za doseganje ciljev ter nadzor glede doseganja ciljev. Na strateški ravni tudi niso obravnavane zahteve oziroma cilji Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES⁸ (v nadaljevanju: Direktiva 2009/72/ES), ki je nadomestila Direktivo 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 96/92/ES⁹ (v nadaljevanju: Direktiva 2003/54/ES).

Računsko sodišče je ocenilo, da nesprejetje odločitve o ureditvi in načinu izvajanja GJS SODO na strateški ravni ne prispeva k cilju vzpostavitve učinkovite ureditve izvajanja GJS SODO, zato je od Ministrstva za infrastrukturo in prostor zahtevalo izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za pripravo strateškega dokumenta, s katerim bo opredeljena predvidena ureditev in način izvajanja GJS SODO, določeni cilji in usmeritve izvajanja GJS SODO, ukrepi za doseganje ciljev ter nadzor glede doseganja ciljev.

2.2.1.2 Izkazani popravljalni ukrep

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je v odzivnem poročilu navedlo, da bo glede na spremenjen koncept strateških dokumentov za področje energetike pripravilo predlog Energetskega koncepta Slovenije. V enem letu po njegovem sprejemu v državnem zboru bo pripravilo predlog Državnega razvojnega energetskega načrta.

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor bo v predlogih Energetskega koncepta Slovenije in Državnem razvojnem energetskega načrtu upoštevalo sprejete rešitve v zvezi z ureditvijo in načinom izvajanja GJS SODO. Ker je od prejema zadnjega odzivnega poročila minilo nekaj let in so se v tem obdobju spremenili tako predpisi v Republiki Sloveniji kot evropska zakonodaja, bodo nekatere rešitve iz odzivnega poročila, ki ga je sprejela vlada leta 2009, znova pretehtane, vendar z nespremenjenimi cilji in z upoštevanjem zakonodajne ureditve, da:

- se skladno z Direktivo 2009/72/ES in predpisi Republike Slovenije ureditev na področju distribucije električne energije izvede tako, da bo operater distribucijskega omrežja pravno in funkcionalno ločen od tržnih dejavnosti na področju oskrbe z električno energijo;
- se skladno z ureditvijo Evropske unije, koncesija za izvajanje gospodarske javne službe lahko podeli brez javnega razpisa le v primeru 100-odstotnega lastništva države v koncesionarju;
- operater ali operaterji distribucijskega omrežja električne energije dejansko izvajajo naloge, ki jih določa zakon, in da morajo za sprejemanje odločitev glede sredstev za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja, imeti vire, vključno s človeškimi, tehničnimi, fizičnimi in finančnimi;
- kakršnokoli preoblikovanje ne bo ogrozilo obveznega izvajanja GJS SODO in s tem zanesljive oskrbe z električno energijo v Republiki Sloveniji.

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor bo Energetski koncept Slovenije predložilo vladi v oktobru 2015, Državni razvojni energetski načrt pa v roku enega leta po sprejemu Energetskega koncepta Slovenije. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je kot odgovorno osebo za izvedbo popravljalnih ukrepov navedlo ministra, pristojnega za področje energije.

⁸ UL L, št. 211 z dne 14. 8. 2009.

⁹ UL L, št. 176 z dne 15. 7. 2003.

2.2.1.3 Ocena popravljalnega ukrepa

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je začelo z izvedbo aktivnosti za pripravo strateških dokumentov, kot jih določa EZ-1. Začelo je z izvedbo aktivnosti za izdelavo študije, ki bo podlaga za pripravo Energetskega koncepta Slovenije. Po pripravi predloga Energetskega koncepta Slovenije bo v roku, ki ga določa EZ-1, pripravilo tudi predlog Državnega razvojnega energetskega načrta. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor bo v obeh dokumentih upoštevalo sprejete rešitve v zvezi z ureditvijo in načinom izvajanja GJS SODO.

2.2.2 Ureditev lastništva elektroenergetske infrastrukture

2.2.2.1 Opis nesmotnosti

V točkah 2.1.2.2.1, 2.1.2.2.2, 2.1.2.2.3 in 2.1.2.2.4 revizijskega poročila je navedeno, da delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe ni bila izvedena z oddelitvijo, ampak z izčlenitvijo. Ker je bila delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe izvedena z izčlenitvijo in ne z oddelitvijo, to ne predstavlja koraka k zagotovitvi dejanske funkcionalne ločitve izvajalca GJS SODO od izvajalcev dejavnosti dobave električne energije. Večino dejavnosti GJS SODO izvajajo distribucijska podjetja kot storitve za družbo SODO. Družbi SODO ni omogočeno, da kot upravljavec distribucijskega sistema neodvisno in učinkovito odloča o sredstvih in premoženju za upravljanje, vzdrževanje in razvoj omrežja, saj za izpolnjevanje svojih nalog nima potrebnih človeških, tehničnih, fizičnih in finančnih virov. Tako tudi niso izpolnjene zahteve Direktive 2009/72/ES glede zagotovitve neodvisnosti upravljavca distribucijskega omrežja od interesov v zvezi s proizvodnjo in dobavo električne energije.

Vlada bi morala glede na predvidene ukrepe v načrtu aktivnosti že do 31. 3. 2010 z lastniškim deležem Republike Slovenije v vseh petih distribucijskih podjetjih dokapitalizirati družbo SODO s stvarnim vložkom. Ker je bila delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe izvedena z izčlenitvijo in ne z oddelitvijo, prenos lastniškega deleža Republike Slovenije v petih distribucijskih podjetjih na družbo SODO glede na določbe Direktive 2009/72/ES ne sme biti izveden, dokler distribucijska podjetja ne odprodajo izčlenjenih tržnih družb. Tako je delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe z izčlenitvijo lahko le vmesni korak. Po izvedeni izčlenitvi morajo distribucijska podjetja prodati lastniške deleže v hčerinskih družbah, da bi se lahko nadaljevalo z naslednjimi ukrepi iz načrta aktivnosti.

Za odpravo ugotovljenih nesmotnosti je računsko sodišče od Ministrstva za infrastrukturo in prostor zahtevalo izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami, s katerim bo zagotovljena izvedba nadaljnjih aktivnosti za prenos elektroenergetske infrastrukture v posredno ali neposredno last Republike Slovenije ter ustrezna organiziranost družbe SODO, da bo zagotovljena dejanska funkcionalna ločitev izvajalca GJS SODO od izvajalcev dejavnosti dobave električne energije.

2.2.2.2 Izkazani popravljalni ukrep

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je v odzivnem poročilu navedlo, da bo proučilo, ali je po sprejemu tretjega energetskega paketa mogoče podeliti koncesijo za GJS SODO družbi, ki ima v lasti družbo, ki izvaja tržno energetske dejavnosti. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor bo to proučilo do konca leta 2014 in o tem obvestilo računsko sodišče in vlado.

Od tega je odvisno nadaljnje ukrepanje, in sicer če družba, ki izvaja tržno dejavnost na področju oskrbe z električno energijo, ne more biti v lasti operaterja distribucijskega omrežja, potem bodo morala distribucijska podjetja prodati svoje deleže v hčerinskih družbah za izvajanje tržnih dejavnosti na področju oskrbe z električno energijo. To bo vlada upoštevala pri sprejemanju strategije upravljanja z državnim premoženjem, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor pa bo to zahtevalo pri medresorskem usklajevanju osnutka strategije, ki ga bo pripravilo Ministrstvo za finance.

Če pa je družba, ki izvaja tržno dejavnost na področju oskrbe z električno energijo, lahko v lasti operaterja distribucijskega omrežja, potem bo Ministrstvo za infrastrukturo in prostor proučilo smotrnost pridobitve lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih skupaj z družbami, ki izvajajo tržne dejavnosti. V tem primeru bo odkupna vrednost lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih višja za vrednost tržnih družb. Če bo sprejeta končna rešitev v smeri enovitega operaterja distribucijskega omrežja za celotno območje Republike Slovenije, bo proučena tudi smotrnost prenosa lastniškega deleža države v distribucijskih podjetjih na družbo SODO, kot je bilo načrtovano že v odzivnem poročilu iz leta 2009.

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor bo v predlog Energetskega koncepta Slovenije zapisalo cilj doseganja popolnega državnega lastništva v distribucijskih podjetjih, saj imajo ti v lasti skoraj celotno distribucijsko omrežje električne energije v Republiki Sloveniji. Da bi dosegli ta cilj, bo potrebno daljše obdobje, in sicer predvidoma vsaj do leta 2020. Poleg odkupa manjšinskih deležev je mogoča tudi menjava lastniških deležev v distribucijskih podjetjih za lastniške deleže v njihovih hčerinskih družbah, ki izvajajo tržne dejavnosti, ali za lastniške deleže v drugih državnih naložbah, ki so namenjene prodaji. Lastniški delež v distribucijskih podjetjih, ki ni v državni lasti, se giblje med 16 in 18 odstotki. Groba ocena tržne vrednosti tega deleža je med 200 in 300 milijoni evrov. Če hčerinske družbe ne bi bile prodane, bi vrednost deleža v distribucijskih podjetjih lahko narasla še za 100 milijonov evrov.

V nadaljevanju bo Ministrstvo za infrastrukturo in prostor proučilo smotrnost združitve petih distribucijskih podjetij v 100-odstotni državni lasti z družbo SODO v enovito distribucijsko podjetje za celotno območje Republike Slovenije ali podelitve koncesij za izvajanje GJS SODO petim distribucijskim podjetjem ob hkratni ukinitvi družbe SODO.

Ta rešitev bo zapisana v predlogu Državnega razvojnega energetskega načrta. Odločitev je odvisna tudi od ekonomske presoje, ki je v pristojnosti Slovenskega državnega holdinga. Obe rešitvi pa omogočata dosego zastavljenih ciljev, in sicer:

- 100-odstotno neposredno ali posredno lastništvo države nad infrastrukturo za distribucijo električne energije in
- distribucijski operater ali operaterji, ki imajo na razpolago ustrezne vire za izvajanje dejavnosti distribucije električne energije.

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor bo še pred pridobitvijo 100-odstotnega lastništva države v distribucijskih podjetjih proučilo tudi možnost podelitve koncesije za izvajanje GJS SODO z javnim razpisom ob hkratni ukinitvi družbe SODO. Tudi v tem primeru bo država še naprej pridobivala lastništvo v distribucijskih podjetjih. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor bo navedeno možnost proučilo do julija 2015. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je kot odgovorno osebo za izvedbo popravljalnih ukrepov navedlo ministra, pristojnega za področje energije.

2.2.2.3 Ocena popravljalnega ukrepa

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je začelo z izvedbo aktivnosti za proučitev možnih rešitev za prenos elektroenergetske infrastrukture v posredno ali neposredno last Republike Slovenije ter ustrezne organiziranosti družbe SODO z namenom zagotovitve dejanske funkcionalne ločitve izvajalca GJS SODO od izvajalcev dejavnosti dobave električne energije, ki bo hkrati skladna z zahtevami Direktive 2009/72/ES. V nadaljevanju bo Ministrstvo za infrastrukturo in prostor izvedlo aktivnosti za doseg popolnega državnega lastništva v distribucijskih podjetjih do leta 2020, saj imajo ti v lasti skoraj celotno distribucijsko omrežje električne energije v Republiki Sloveniji. Izvedlo bo tudi aktivnosti za zagotovitev ustrezne oblike izvajanja GJS SODO, in sicer z združitvijo petih distribucijskih podjetij v 100-odstotni državni lasti z družbo SODO v enovito distribucijsko podjetje za celotno območje Republike Slovenije ali pa s podelitvijo koncesij za izvajanje GJS SODO petim distribucijskim podjetjem ob hkratni ukinitvi družbe SODO.

2.3 Družba SODO

2.3.1 Stroški storitev za izvajanje GJS SODO

2.3.1.1 Opis nesmotnosti

V točki 2.1.3.3 revizijskega poročila je navedeno, da je družba SODO naredila popis posameznih vrst storitev, in sicer na podlagi poročil o količinah realizacije po posameznih vrstah storitev, ki jih distribucijska podjetja priložijo k računom za opravljene storitve v okviru dejavnosti GJS SODO. Naredila je seznam nadstandardnih storitev in normative za izvajanje teh storitev. Na podlagi tega je pripravila cenik za storitve, ki se zaračunavajo neposredno uporabnikom distribucijskega omrežja. To so storitve, ki se izvajajo za odjemalce električne energije ter jih distribucijska podjetja v imenu in za račun družbe SODO zaračunajo neposredno odjemalcem glede na dejanski obseg izvedbe posamezne storitve. Družba SODO je naredila tudi popis storitev, ki jih distribucijska podjetja izvajajo za družbo SODO v okviru dejavnosti GJS SODO. Ni pa še oblikovala normativov za njihovo izvajanje ter cenika teh storitev. Za zagotovitev večje transparentnosti izvajanja GJS SODO bi morala družba SODO tudi za te storitve oblikovati normative za njihovo izvajanje ter plačevati storitve glede na dejanski obseg njihove izvedbe.

Za odpravo ugotovljenih nesmotnosti je računsko sodišče od družbe SODO zahtevalo izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za določitev normativov za storitve, ki jih distribucijska podjetja izvajajo za družbo SODO v okviru dejavnosti GJS SODO, in zagotovitev plačevanja storitev glede na dejanski obseg njihove izvedbe.

2.3.1.2 Izkazani popravljalni ukrep

Družba SODO je v odzivnem poročilu navedla, da so storitve, ki jih distribucijska podjetja izvajajo za družbo SODO, opredeljene v pogodbah o najemu in izvajanju storitev. Družba SODO že izvaja posodobitev popisa storitev. Posodobljen popis storitev bo vključen v novo pogodbo o izvajanju storitev s pogodbenimi izvajalci za leto 2015, ki bo podlaga za načrtovanje obsega in vrst storitev in mesečno poročanje o opravljenih storitvah.

Do konca leta 2015 bodo izdelani normativi storitev, njihova uporaba pa je predvidena s pričetkom naslednjega regulativnega obdobja, torej od 1. 1. 2019. V obdobju med 1. 1. 2016 in 31. 12. 2018 bo družba SODO preverjala postavljene normative glede na dodeljene upravičene stroške po regulativnem okviru za obdobje od leta 2016 do konca leta 2018. Tako preverjeni normativi bodo podlaga za dokazovanje upravičenih stroškov regulatorju izvajanja GJS SODO, ki sprejme metodologijo za določitev omrežnine in kriterijev za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetska omrežja in metodologijo za obračunavanje omrežnine. S tem bo pogodbeno zaračunavanje in plačevanje storitev zagotovljeno po dejanskem izvedenem obsegu storitev in bo odražalo vrednostno postavljen regulativni okvir na področju storitev.

Družba SODO bo do konca leta 2014 za vse storitve, ki jih na podlagi pogodbe o najemu in izvajanju storitev izvajajo distribucijska podjetja, izdelala postopke, s katerimi bo določila način, obseg in pogostost nadzora opravljenih storitev. Družba SODO je kot odgovorni osebi za izvedbo navedenih ukrepov določila direktorja tehničnega sektorja ter direktorja finančnega sektorja.

2.3.1.3 Ocena popravljalnega ukrepa

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Družba SODO je začela z izvedbo aktivnosti za posodobitev popisa storitev, kar bo podlaga za načrtovanje obsega in vrst storitev in mesečno poročanje o opravljenih storitvah. V nadaljevanju bo družba SODO izdelala normative za storitve in jih začela uporabljati s pričetkom naslednjega regulativnega obdobja, torej od 1. 1. 2019.

2.3.2 Vzpostavitev informacijskega sistema za neposreden dostop do evidenc elektroenergetske infrastrukture in podatkov za obračun omrežnine

2.3.2.1 Opis nesmotnosti

V točki 2.1.3.4 revizijskega poročila je navedeno, da je družba SODO vzpostavila informacijsko podporo za vnos in spremljanje podatkov o elektroenergetski infrastrukturi, ki je v njeni lasti, ter tudi informacijsko podporo, ki ji omogoča stalen in neposreden dostop do baze tehničnih podatkov in analitične knjigovodske evidence elektroenergetske infrastrukture, ki je v lasti distribucijskih podjetij. Računsko sodišče je ocenilo, da bi družba SODO za učinkovitejše izvajanje GJS SODO morala imeti vzpostavljeno takšno informacijsko podporo, ki bi ji med drugim omogočala tudi neposreden dostop do podatkov o prevzemno-predajnih mestih ter do podatkov s področja priključevanja uporabnikov in urejanja dostopa do omrežja. Ti podatki so podlaga za spremljanje in nadzor zaračunavanja omrežnine za uporabo distribucijskega omrežja ter tudi omrežnine za priključno moč, ki jo distribucijska podjetja zaračunavajo končnim uporabnikom v svojem imenu in za račun družbe SODO.

Za odpravo ugotovljenih nesmotnosti je računsko sodišče od družbe SODO zahtevalo izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za vzpostavitev informacijske podpore, ki ji bo omogočala stalen in neposreden dostop do podatkov o prevzemno-predajnih mestih ter do podatkov s področja priključevanja uporabnikov in urejanja dostopa do omrežja.

2.3.2.2 Izkazani popravljalni ukrep

Družba SODO je v odzivnem poročilu navedla, da bo vzpostavila centralni strežnik za mešani dostop do razpršenih podatkovnih virov in usmeritev teh na enotno podatkovno vodilo, ki bo povezano s centralno podatkovno bazo. S tem korakom bo zagotovljena usmeritev različnih obstoječih virov podatkov na enotno podatkovno bazo, ki bo omogočala medsebojno povezovanje zbranih podatkov v enotni podatkovni sistem. V ta enotni podatkovni sistem se bodo vključevali novi podatkovni viri.

Do konca leta 2015 bo družba SODO zagotovila aplikacije, s katerimi bodo na podlagi neposrednega dostopa do podatkov zagotovljeni podatki o prevzemno-predajnih mestih in njihova obdelava. Na ta način bo zagotovljeno spremljanje in nadzor obračunavanja omrežnine za uporabo distribucijskega omrežja ter omrežnine za priključno moč.

Družba SODO bo do konca leta 2015 zagotovila tudi informacijski sistem, ki bo omogočal podporo procesom in postopkom glede razvoja elektroenergetske infrastrukture (smernice in mnenja k prostorskim aktom), varovanja obstoječe elektroenergetske infrastrukture (projektni pogoji, soglasja k projektom) ter priključevanja odjemalcev (soglasje za priključitev, pogodba o priključitvi, pogodba o dostopu in prijava merilnega mesta).

Za doseg tega bo družba SODO nadaljevala z aktivnostmi pri prenovi informacijskih sistemov distribucijskih podjetij. Preverila bo ustreznost prenovljenih informacijskih sistemov distribucijskih podjetij z vidika zagotavljanja podpore procesom in podatkovnih struktur za izvajanje GJS SODO. Zagotovila bo ustrezno enotno informacijsko podporo, ki jo bodo uporabljala vsa distribucijska podjetja, ter bo omogočala ustrezno enotno podporo procesom v okviru izvajanja nalog GJS SODO. Družba SODO je kot odgovorni osebi za izvedbo navedenih ukrepov določila svetovalca direktorja družbe in direktorja tehničnega sektorja.

2.3.2.3 Ocena popravljalnega ukrepa

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Družba SODO je začela z izvedbo aktivnosti za posodobitev obstoječe informacijske podpore, ki ji bo omogočala stalen in neposreden dostop do podatkov o prevzemno-predajnih mestih ter do podatkov s področja priključevanja uporabnikov in urejanja dostopa do omrežja.

2.3.3 Kadrovska in tehnična usposobitev družbe SODO za izvajanje javnih pooblastil ter načrtovanje in izvedbe razvoja elektroenergetske infrastrukture

2.3.3.1 Opis nesmotnosti

V točkah 2.1.5 in 2.2.1 revizijskega poročila je navedeno, da družba SODO nima ustreznih kadrovskih in tehničnih virov, da bi lahko sama izvajala načrtovanje razvoja elektroenergetske infrastrukture, kot to določata EZ-1 in koncesijska pogodba. Družba SODO bi se morala kadrovsko okrečiti in v neposredno izvajanje prevzeti naloge, povezane z načrtovanjem razvoja elektroenergetske infrastrukture. Dokončno pa bo družba SODO v celoti lahko prevzela naloge načrtovanja in izvedbe razvoja elektroenergetske infrastrukture, ko bo izvedena združitev družbe SODO in distribucijskih podjetij v enovito družbo in bo družba SODO z večino zaposlenih iz sedanjih distribucijskih podjetij tudi dejanski izvajalec nalog GJS SODO.

Družba SODO izvaja tudi javna pooblastila v okviru postopkov za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo, ki je v njeni lasti, ter za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo zaokroženih gospodarskih kompleksov. Zaradi neustrezne kadrovske in tehnične usposobljenosti ni v celoti prevzela vseh nalog na področju izvajanja javnih pooblastil ob priključevanju na elektroenergetsko infrastrukturo, ki je v lasti distribucijskih podjetij.

Za odpravo ugotovljenih nesmotrnosti je računsko sodišče od družbe SODO zahtevalo izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami, s katerim bo zagotovljeno, da se bo družba SODO ustrezno kadrovske in tehnično usposobila za izvajanje javnih pooblastil v celoti ter za prevzem nalog načrtovanja in izvedbe razvoja elektroenergetske infrastrukture.

2.3.3.2 Izkazani popravljalni ukrep

Družba SODO je v odzivnem poročilu navedla, da bo do 1. 10. 2014 izdala prenovljeno navodilo za izdajo dokumentov in uporabo postopkov v procesu priključevanja uporabnikov. V navodilu bo dodatno definiran način pooblaščenja oseb za vodenje in odločanje v upravnih postopkih ter uporabo žiga družbe SODO kot nosilca javnega pooblastila. S tem navodilom ter izvedbo ukrepa za doseg izvajanja nadzora nad opravljanjem storitev bo zagotovljeno poenoteno izdajanje soglasij za celotno območje izvajanja GJS SODO.

Do konca leta 2016 se bo družba SODO kadrovske okrepila z zaposlenimi, ki sodelujejo v procesih izvajanja javnih pooblastil. Ti bodo na območnih lokacijah izvajali javna pooblastila v okviru postopkov za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo. Družba SODO bo zanje zagotovila prostore pri distribucijskih podjetjih in strojno ter programsko opremo z dostopom do enotne informacijske podpore med družbo SODO in distribucijskimi podjetji. S tem se bo družba SODO kadrovske in tehnično okrepila ter zagotovila samostojno izvajanje javnih pooblastil ob priključevanju na elektroenergetsko infrastrukturo.

Za prevzem nalog načrtovanja in izvedbe razvoja elektroenergetske infrastrukture bo družba SODO:

- poenotila tehnično-tehnološke rešitve gradnje in vzdrževanja elektroenergetske infrastrukture;
- poenotila kriterije za določanje prioritet investicijskih vlaganj v elektroenergetsko infrastrukturo;
- uvedla kazalnike spremljanja učinkovitosti načrtovanja razvoja in investiranja;
- vzpostavila enotno platformo na področju načrtovanja, razvoja in izvedbe investicij v elektroenergetsko infrastrukturo;
- izvedla kadrovske okrepitve družbe in
- prevzela načrtovanje razvoja elektrodistribucijskega omrežja.

Za poenotenje tehnično-tehnoloških rešitev gradnje in vzdrževanja elektroenergetske infrastrukture družba SODO uvaja tipizacijo distribucijskega omrežja. To je dolgoročno naravnan projekt, ki mu sledi kontinuirano posodabljanje infrastrukture v skladu z zadnjim stanjem tehnike. Do konca leta 2014 bo družba SODO analizirala obstoječe stanje na področju tipizacije, pravil in navodil, ki jih distribucijska podjetja uporabljajo pri izvajanju pogodbenih storitev za družbo SODO. Glede na pomembnost in potrebe pri izvajanju GJS SODO bodo določeni sklopi, ki zahtevajo prioritarno obravnavo, za te bo tipizacija pripravljena do konca leta 2015.

Do konca leta 2015 bo družba SODO poenotila kriterije za določanje prioritet investicijskih vlaganj v elektroenergetsko infrastrukturo, s čimer bo:

- zagotovljeno poenoteno in pregledno obravnavanje posameznih investicijskih projektov v okviru razpoložljivih finančnih sredstev;
- zagotovljen nabor investicijskih projektov, ki v največji meri odražajo potrebe uporabnikov elektrodistribucijskega omrežja;
- zagotovljen nabor investicijskih projektov, ki največ prispevajo k uspešnemu izvajanju nalog GJS SODO;
- zagotovljena enaka obravnavo vseh uporabnikov elektrodistribucijskega omrežja;
- zadoščeno zahtevam regulacije, ki jo izvaja nacionalni energetska regulator.

Družba SODO je navedla, da so že uvedeni nekateri kazalniki, ki zajemajo učinkovitost in uspešnost načrtovanja razvoja in investiranja v elektroenergetsko infrastrukturo. To je predvsem nabor kazalnikov za spremljanje kakovosti oskrbe z električno energijo, kot na primer kakovost napetosti, neprekinjenost oskrbe in komercialna kakovost. Do konca leta 2015 bo družba SODO uvedla dodatne kazalnike s področja gospodarnosti ter izvedbe in financiranja investicij.

Družba SODO bo do konca leta 2016 vzpostavila ustrezno informacijsko podporo, ki bo omogočala učinkovitejše spremljanje, analiziranje in usmerjanje razvoja distribucijskega omrežja. Omogočen bo celovit vpogled in obvladovanje tega področja. Aktivnosti bodo potekale v smeri vzpostavitve enovitega sistema upravljanja življenjskega cikla elektroenergetske infrastrukture. S tem bo zagotovljen enakomernjši razvoj elektrodistribucijskega omrežja na celotnem območju Republike Slovenije in primerljiva kakovost oskrbe z električno energijo.

Družba SODO je tudi navedla, da se bo do 30. 6. 2016 postopoma kadrovska okrepila za izvajanje poenotenega načrtovanja razvoja elektroenergetske infrastrukture na celotnem območju Republike Slovenije. Načrtuje, da bo kadre pridobila od distribucijskih podjetij ter tudi univerz in institutov.

Glede prevzema načrtovanja razvoja elektroenergetske infrastrukture družba SODO navaja, da z distribucijskimi podjetji že od leta 2012 aktivno sodeluje v okviru projekta REDOS 2040. Ta projekt je temelj za načrtovanje omrežja kot tudi izdelavo študij sistemskega razvoja omrežja z opredelitvijo elektroenergetske infrastrukture za zagotavljanje ustrezne oskrbe z električno energijo. Tako je družbi SODO tudi prek projekta REDOS 2040 zagotovljen vpliv na razvoj omrežja v okviru izvajanja GJS SODO. Petletni cikel projekta se bo zaključil v letu 2017. S 1. 1. 2017 bo družba SODO prevzela načrtovanje in izvedbo projektov razvoja elektroenergetske infrastrukture, vključno s projektom REDOS 2040; pri tem bodo vključeni tudi lastniki elektroenergetske infrastrukture. Za uresničitev tega cilja bo izdano navodilo za določanje prioritet investicijskega vlaganja, poenotenje informacijske podpore za načrtovanje, razvoj in gradnjo elektroenergetske infrastrukture. S tem bo zagotovljen usklajen razvoj elektrodistribucijskega omrežja na celotnem območju Republike Slovenije. Družba SODO je kot odgovorno osebo za izvedbo navedenih ukrepov določila direktorja tehničnega sektorja.

2.3.3.3 Ocena popravljalnega ukrepa

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Družba SODO je začela z izvedbo aktivnosti, s katerimi se bo ustrezno kadrovske in tehnično usposobila in v celoti prevzela naloge na področju izvajanja javnih pooblastil ob priključevanju na elektroenergetsko infrastrukturo, ki je v lasti distribucijskih podjetij. Prav tako bo v neposredno izvajanje prevzela naloge, povezane z načrtovanjem razvoja elektroenergetske infrastrukture.

2.3.4 Nadzor razvoja elektroenergetske infrastrukture

2.3.4.1 Opis nesmotnosti

V točki 2.2.3 revizijskega poročila je navedeno, da je v pogodbi o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za systemskega operaterja distribucijskega omrežja (pogodba o najemu – 2007) in novih pogodbah o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za systemskega operaterja distribucijskega omrežja (pogodba o najemu – 2012) določeno, da ima družba SODO pravico izvajati nadzor nad izvajanjem pogodbe, družba Elektro Gorenjska, podjetje za distribucijo električne energije, d. d., Kranj (v nadaljevanju: Elektro Gorenjska) pa mora omogočiti vstop v objekte elektroenergetske infrastrukture in direkten dostop do vseh podatkov, ki se nanašajo na izvajanje GJS SODO. Družba SODO v obdobju, na katero se nanaša revizija, v družbi Elektro Gorenjska ni izvedla nadzora v povezavi z izvedbo investicij v elektroenergetsko infrastrukturo. Družba SODO je zgolj izvajala medsebojne primerjave in usklajevanja med tehničnimi in knjigovodskimi podatki o elektroenergetski infrastrukturi, o katerih je družba Elektro Gorenjska poročala letno ter med letom.

Za odpravo ugotovljenih nesmotnosti je računsko sodišče od družbe SODO zahtevalo izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami, s katerim bo vzpostavljen nadzor nad distribucijskimi podjetji glede izvajanja investicij v elektroenergetsko infrastrukturo.

2.3.4.2 Izkazani popravljalni ukrep

Družba SODO je v odzivnem poročilu navedla, da od pogodbenih izvajalcev zahteva ustrezne podatke o izvedenih investicijah v obliki poročil. Obstoječi pregled nad izvajanjem investicij v elektroenergetsko infrastrukturo bo nadgrajen z ustreznim nadzorom. Za ta namen bo družba SODO do 31. 10. 2014 predpisala postopek, s katerimi bo določila način, obseg in pogostost nadzora izvedenih investicij po vrstah elektroenergetskih objektov.

Zaradi poglobljenega analitičnega spremljanja investicij bodo do 31. 10. 2014 dodatno dopolnjena navodila distribucijskim podjetjem za izdelavo načrta investicij, izdelavo razvojnih načrtov in poročanje o izvedenih investicijah. Družba SODO bo s 1. 1. 2015 začela opravljati nadzor nad izvedbo posameznih investicij, in sicer od faze zasnove in ovrednotenja do izvedbe in začetka obratovanja elektroenergetskih objektov. S 30. 6. 2015 bo družba SODO uvedla enoten način ovrednotenja investicij na podlagi povprečnih cen energetskega vodov in naprav. Družba SODO je kot odgovorno osebo za izvedbo navedenih ukrepov določila direktorja tehničnega sektorja.

2.3.4.3 Ocena popravljalnega ukrepa

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Družba SODO je začela z izvedbo aktivnosti za vzpostavitev postopkov, s katerimi bo določila način, obseg in pogostost nadzora izvedenih investicij po vrstah elektroenergetskih objektov.

3. MNENJE O IZKAZANIH POPRAVLJALNIH UKREPIH

Pregledali smo odzivna poročila, ki so jih na podlagi zahteve iz revizijskega poročila o smotnosti izvedbe popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012 izdelali Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor. Ocenili smo, da so odzivna poročila, ki so jih s podpisom in pečatom potrdili namestnica generalne sekretarke Vlade Republike Slovenije, Samo Omerzel, minister za infrastrukturo in prostor v obdobju priprave odzivnega poročila, ter mag. Matjaž Vodušek, direktor družbe SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor, verodostojna.

Zadovoljivost izkazanih popravljalnih ukrepov smo ocenili na podlagi posredovanega opisa ukrepov in predložene dokumentacije. Menimo, da smo pridobili zadostne in ustrezne podlage in dokaze, da lahko podamo oceno o zadovoljivosti izkazanih ukrepov.

S popravljalnimi ukrepi, ki so jih Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor izkazali za ugotovljene nesmotnosti, so bili začeti postopki, ki zagotavljajo, da bodo odpravljene nesmotnosti, ugotovljene v revizijskem poročilu.

Ocenjujemo, da so ukrepi, opisani v točkah 2.1.1, 2.2.1, 2.2.2, 2.3.1, 2.3.2, 2.3.3 in 2.3.4, ki so jih sprejeli Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor za odpravo nesmotnosti, ugotovljenih pri reviziji smotnosti izvedbe popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012, *zadovoljivi*.

Tomaž Vesel,
generalni državni revizor

Poslano:

1. Vladi Republike Slovenije, priporočeno;
2. Ministrstvu za infrastrukturo, priporočeno;
3. SODO, sistemskemu operaterju distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor, priporočeno;
4. Državnemu zboru Republike Slovenije, priporočeno;
5. arhivu.

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
fax: +386 (0) 1 478 58 91
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si